

L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě 2019

Program L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě vznikl v r. 1998 ve víře, že svět potřebuje vědu a věda potřebuje ženy. Výzkum byl vždy v DNA této společnosti, založené badatelem Eugenem Schuellerem v r. 1909. Obrací proto pozornost na ženy všech kontinentů, jejichž objevy přispěly k rozvoji vědeckých poznatků. Více než v jiných oblastech jsou ženy stále nedostatečně zastoupeny ve vědeckých profesích, a to ve většině zemí světa. U středoškolské dívky je stále třikrát méně pravděpodobné, že získá doktorát ve vědě, než u chlapce, jak je uvedeno ve zprávě zadané Nadací L'Oréal. Všude přítomné stereotypy společnosti drží mnoho mladých žen od vědecké kariéry. Byly vytvořeny tři programy:

1. L'Oréal-UNESCO Laureates or International Awards – Průkopnický program, v rámci kterého je každý rok uděleno prestižní vyznamenání pěti badatelkám, jedné z každého kontinentu světa – Afrika a arabské státy, Asie a Tichomoří, Evropa, Latinská Amerika a Severní Amerika, střídavě v biologických a jiných přírodních vědách. Vědci po celém světě jsou vyzýváni k předložení kandidátek, a mezinárodní nezávislá porota činí konečný výběr.

2. UNESCO-L'Oréal International Rising Talent – slouží k podpoře talentovaných mladých badatelek po celou dobu jejich kariéry. Každoročně zajišťují dceřiné společnosti L'Oréal 236 stipendií.

3. L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě národní stipendia – třetí pilíř vyvinutý dceřinými společnostmi L'Oréal s podporou národních komisí pro UNESCO na pomoc mladým badatelkám, aby se věnovaly vědecké kariéře v jejich domovské zemi. Prostřednictvím příležitostí, které stipendia poskytují, rozvíjejí talent jako obhájkyne a veřejně mluvčí vědy, inspirující vzor pro ostatní mladé ženy.

1 Nejúspěšnější badatelky, nositelky letošních stipendií projektu L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě. Zleva: Silvie Rimpelová, Hedvika Kadlecová, předsedkyně Akademie věd ČR Eva Zažímalová, Jana Žďárová Karasová, s generálním ředitelem L'Oréal Česká republika Tomášem Hruškou (vlevo) a vedoucím tajemníkem Sekretariátu České komise pro UNESCO René Zeleným (vpravo). Foto M. Kubala, L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě

L'Oréal-UNESCO Pro ženy ve vědě je u nás organizován ve spolupráci s Českou komisí pro UNESCO a Akademií věd ČR. Projektu se mohou zúčastnit vědkyně, které jsou mladší 40 let (včetně) a věnují se vědám o živé a neživé přírodě nebo chemickým vědám. Mezi tři vítězné laureátky je rozděleno 600 tisíc Kč. Do 13. ročníku cen, jejichž slavnostní předání se uskutečnilo 13. června 2019 v prostorách francouzského velvyslanectví v Praze na Malé Straně, se zapojilo celkem 40 českých vědkyň, do dubnového finále postoupilo 13. Oproti předchozím ročníkům se soutěžilo pouze ve věkové kategorii do 40 let. Porotě složené ze zástupců AV ČR, UNESCO a L'Oréal předsedala prof. RNDr. Blanka Říhová, DrSc.

Předsedkyně Akademie věd ČR prof. RNDr. Eva Zažímalová, CSc., při ceremoniálu mimo jiné uvedla, že ženy to mají ve vědecké kariéře těžší než muži, protože na nich spočívá hlavní váha starosti o děti. Apelovala na zástupce výzkumných institucí, aby svým zaměstnankyním umožňovaly pružnou pracovní dobu a práci z domova. „Sama jsem příkladem ženy ve vědě a mohu říci, že tu stále přetrvává přesvědčení, že věda je v případě žen koníček, více či méně trpěný. A to je potřeba změnit.“ Sociologický ústav AV ČR dlouhodobě

upozorňuje na nízké zastoupení žen mezi výzkumníky. V mezinárodním srovnání se v mnoha ukazatelích řadíme na poslední místo mezi zeměmi Evropské unie. Podle zprávy Národního kontaktního centra – gender a věda pracovalo ve vědeckém prostředí v r. 2017 v České republice pouze 26,8 % žen a zastoupení rok od roku klesá.

Laureátky letošního ročníku

● RNDr. Hedvika Kadlecová, Ph.D., pracuje ve vědeckém výzkumném centru zaměřeném na laserovou techniku ELI Beamlines v Dolních Břežanech. Součástí centra jsou čtyři vysoce výkonné lasery, s jejichž pomocí chtějí vědci studovat extrémní fyzikální jevy, jako je simulace dějů uvnitř hvězd. Koordinátorem je v ČR Fyzikální ústav Akademie věd. Uspěla s prací Zkoumání procesů v kvantovém vakuu, v níž sleduje kvantové částicové procesy ve vakuu pro návrh experimentů s PW lasery. „Zabývám se především procesem rozptylu světla na světle, ke kterému dochází jedině ve vakuu. Uvedený proces byl nepřímě pozorován při kolizi těžkých iontů v Evropské organizaci pro jaderný výzkum CERN v r. 2017. V našem projektu se snažíme navrhnout experiment, kde bychom toto přímě pozorování realizovali. Srážíme proti sobě dva laserové svazky a analyzujeme vycházející záření pomocí metod kvantové elektrodynamiky a nelineární vlnové teorie pro potřeby reálného experimentu. Ve výsledném záření dochází k lomu vlnění, kde se začínají generovat elektron-pozitronové páry. Při anihilaci párů můžeme poté pozorovat gama záření, které lze detekovat,“ uvedla. Do soutěže se přihlásila na popud svého profesora a budoucím vědkyním vzkazuje, aby včas odešly studovat do zahraničí a vytvořily si síť mezinárodních kontaktů.

● pplk. doc. PharmDr. Jana Žďárová Karasová, Ph.D., působí na Fakultě vojenského zdravotnictví Univerzity obrany v Hradci Králové, kde se věnuje vojenské toxikologii. Ocenění získala s projektem nazvaným Hodnocení toxicity cucurbit[7]urilu po jednorázovém a opakovaném podání. Zaměřila se na hodnocení možné toxicity nosičového systému, který by mohl být využit ke zlepšení průniku léčiv do centrálního nervového systému. Jak říká: „Některá léčiva nesou ve své struktuře části, které znesnadňují jejich vstup do centrálního nervového systému. Cucurbit[7]urily takové molekuly vážou, čímž mohou zlepšit jejich vstup do mozku, a tak i výslednou léčebnou účinnost. Tyto nosičové systémy však mohou ovlivnit biologický systém a působit toxicky, zejména pokud by byly podávány dlouhodobě.“

● Ing. Silvie Rimpelová, Ph.D., z Ústavu biochemie a mikrobiologie Vysoké školy chemicko-technologické v Praze převzala cenu L'Oréal Pro ženy ve vědě za projekt Fluorescenční konjugáty inspirované přírodními látkami pro zobrazování a terapii nádorových onemocnění. Ve svém výzkumu se věnuje konjugátům, které jsou založeny na přírodních látkách trilobolidů a digitoxinů, následně sloučených s malými organickými fluorofory. Ty umožňují zobrazování nádorových buněk a poté i jejich odstranění z organismu.

Více na www.prozenyvevede.cz